

21.1.2022

LSSAVI/491/2022

Basservice, rättsskydd och tillstånd

Social- och hälsovårdsenheten

BESLUT ENLIGT 58 § OCH 58 D § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR SOM GÄLLER INOM KOMMUNERNA I MELLERSTA ÖSTERBOTTENS SJUKVÅRDSDISTRIKT

BAKGRUND

Världshälsoorganisationen WHO har 11.3.2020 klassificerat coronavirusepidemin som en pandemi. Coronaviruset är en allmänfarlig smittsam sjukdom. Enligt statsrådets första rekommendation av den 12 mars 2020 skulle offentliga sammankomster begränsas för att förhindra spridning av den infektion (covid-19) som det nya coronaviruset orsakade.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har senast den 28 december 2021 fattat ett begränsningsbeslut enligt 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar (LSSAVI/20299/2021) för Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikts område. Inom kommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt förbjöds med beslutet alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas inomhus där antalet deltagare överstiger 20 (tjugo) personer. Beslutet är i kraft under tiden 31.12.2021–30.1.2022.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med det här beslutet. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa och den allmänna säkerheten. Av den anledningen har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 momentet

REGIONFÖRVALTNINGSVERKET I VÄSTRA OCH INRE FINLAND

Postadress: PB 5, 13035 AVI | Besöksadress: Wolffskavägen 35, Vasa

tfn 0295 018 450
registratur.vastra@rfv.fi
www.rfv.fi

Kontoret i Jyväskylä
Hannikaisenkatu 47

Kontoret i Tammerfors
Yliopistonkatu 38

4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Förordnande med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar

Inom kommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt förbjuder regionförvaltningsverket med stöd av 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus där antalet deltagare överstiger 10 (tio) personer.

Förordnandet är i kraft under perioden 23.1.2022– 20.2.2022.

Med det här beslutet upphävs för perioden 23.1.2022 – 30.1.2022 det beslut (LSSAVI/20299/2021) som Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland meddelade den 31 december 2021 med stöd av 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar och som gällde inom kommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt.

Förordnande med stöd av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland förpliktar med stöd av 58 d § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar de aktörer som avses i 58 d § 4 momentet att ordna användningen av sådana utrymmen inom kommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt som avses i 3 momentet och som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse på så sätt att man kan förebygga risk för smitta till följd av närkontakt mellan kunder, de som deltar i verksamheten eller sällskap.

Aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag.

De i det här beslutet avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse enligt 1 momentet är följande:

- 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare,**
- 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt,**
- 3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g § 4 mom. oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.**

Med lokalerna enligt punkt 3 ovan avses utrymmen där det bedrivs idrotts- eller sportverksamhet som avses nedan i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses nedan i 2–6 punkten:

- 1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,**
- 2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättnings bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,**

3) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;

4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,

5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,

6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

Beslutet förpliktar följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet eller i motsvarande lagstiftning på Åland;

2) enskilda näringsidkare,

3) kommuner och samkommuner,

4) religionssamfund,

5) offentligrättsliga inrättningar.

Förordnandet gäller inte läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Förordnandet är i kraft under perioden 23.1-20.2.2022.

Motivering

Tillämpade bestämmelser

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (447/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar bland annat temporärt lagts till 58 c– 58 h § och 59 a – 59 e §. Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (876/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar dessutom lagts till paragraferna 58 i – 58 k. Paragraf 58 d i lagen om smittsamma sjukdomar har delvis ändrats genom lag (859/2021), som trädde i kraft 11.10.2021. De ovan nämnda temporära paragraferna är i kraft till och med 31.12.2021. Genom lagen om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021) läggs bland annat 58 a – 58 m och 59 a – 59 c § temporärt till lagen. Paragraferna ovan är i kraft 1.1.2022 – 30.6.2022.

I 58 c § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att en i 3 mom. avsedd aktör som disponerar över sådana utrymmen inomhus som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse eller sådana med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till kunder eller deltagare och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt ska, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, i sin verksamhet se till att:

- 1) kunderna och deltagarna har möjlighet att rengöra händerna,
- 2) kunderna och deltagarna ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta och
- 3) rengöringen av utrymmen och ytor effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga.

I paragrafens 2 moment bestäms det att en i 3 momentet avsedd aktör som disponerar över utrymmen som avses i denna paragraf ska dessutom ordna kundernas och deltagarnas vistelse så att personerna fördelas så glesst som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och placera eventuella kundplatser tillräckligt långt från varandra.

I paragrafens 3 moment föreskrivs om de aktörer som omfattas av skyldigheterna som föreskrivs i 58 c §. Enligt 4–5 momenten i paragrafen gäller skyldigheterna som föreskrivs i 1 momentet dock inte verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet och de får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får närmare bestämmelser om ordnande av möjlighet att rengöra händerna, om instruktioner till kunder och deltagare samt om rengöring av utrymmen och ytor utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt **58 d § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar, om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls är nödvändigt, meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som avses i 4 mom., enligt vilket användningen av utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska ordnas så att man kan förebygga risk för smitta till följd av närkontakt mellan kunder, de som deltar i verksamheten eller sällskap. Av beslutet ska det framgå att aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag. I beslutet ska det dessutom redogöras för vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten och utrymmen avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse. Regionförvaltningsverken kan fatta motsvarande beslut inom sina regioner när åtgärderna är nödvändiga inom flera kommuners områden. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Enligt paragrafens 2 moment får ett beslut som avses i 1 mom. fattas om det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras betydande sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området.

I 3 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att i 1 momentet avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse är 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare, 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt och 3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.

Enligt 4 momentet i paragrafen förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

- 1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,
- 2) enskilda näringsidkare,
- 3) kommuner och samkommuner,
- 4) religionssamfund,
- 5) offentligrättsliga inrättningar.

Enligt 58 d § 5–6 momenten i lagen om smittsamma sjukdomar tillämpas ett beslut som avses i 1 momentet dock inte på läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet. Ett beslut som avses i 1 momentet får inte heller hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får ett beslut som avses i 1 momentet fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragrafen inte längre uppfylls.

Enligt **58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet aktörer som disponerar över utrymmen när de utövar idrotts- eller sportverksamhet som avses i 1

punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2–6 punkten i följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,
- 2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättnings bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,
- 3) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;
- 4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,
- 5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,
- 6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

I 58 h § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket har fattat ett beslut som avses i 58 d § 1 momentet ska den aktör som disponerar över utrymmen avsedda för kunder eller deltagare och den aktör som använder utrymmena i sin verksamhet utarbeta en skriftlig plan för hur aktören fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställts i beslutet.

Enligt 3 momentet i den aktuella paragrafen ska den plan som avses i paragrafen på begäran visas för kommunen eller regionförvaltningsverket. Planen, med undantag av personuppgifter som ingår i den, ska i utrymmet hållas framlagd för kunderna och dem som deltar i verksamheten.

I 4 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av den plan som avses i denna paragraf får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt **58 i § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** ska EU:s digitala covidintyg vid nationell tillämpning visa att personen har fått en full vaccinationsserie som avses i 16 § 1 momentet minst sju dagar tidigare, har fått ett negativt coronatestresultat högst 72 timmar

tidigare eller har haft laboratorieverifierad covid-19 högst sex månader tidigare.

I 58 i § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det att om en verksamhetsutövare i sin verksamhet förutsätter att kunder eller deltagare i verksamheten som är 16 år eller äldre för att få tillträde till en offentlig tillställning eller till utrymmet i fråga under hela dess öppettider visar upp ett intyg enligt 1 mom., tillämpas inte restriktioner som berör kunders ankomst och vistelse, placeringen av kundplatser samt användning av ljudåtergivning som överröstar kundernas tal samt musik, begränsning av antalet kundplatser inomhus och utomhus samt begränsning av öppettider och serveringstider som det föreskrivits om i förordningar som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller restriktioner som berör begränsning av antalet deltagare eller deras placering och som meddelats genom myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d § i syfte att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, på den offentliga tillställningen, det utrymmet eller den verksamheten. Om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket med stöd av 58 § helt har förbjudit att en offentlig tillställning ordnas, får dock inga undantag från de restriktioner som meddelats i beslutet göras genom krav på att intyg visas upp. Verksamhetsutövaren ska vägra en kund eller deltagare som inte visar upp ett intyg tillträde till den offentliga tillställningen eller utrymmet.

Enligt 58 i § 3 momentet får uppvisande av ett intyg som avses i 1 mom. på det sätt som avses i 2 mom. krävas för tillträde till följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus och utomhus som används för offentliga tillställningar;
- 2) förplägnadsrörelser;
- 3) gym och andra utrymmen inomhus som används för idrott eller motion;
- 4) allmänna bastur samt bassängutrymmen i simhallar, utomhusbad och badinrättningar samt omklädningsrum i omedelbar anslutning eller närhet till dem;
- 5) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;
- 6) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,

7) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,

8) museer, utställningsutrymmen och andra motsvarande kulturutrymmen.

Enligt 4 momentet i samma paragraf ska verksamhetsutövaren i den plan som avses i 58 h § ange att verksamhetsutövaren kräver att kunder och deltagare i verksamheten visar upp ett sådant intyg som avses i 1 mom.

Enligt 5 momentet i samma paragraf får det genom förordning av statsrådet föreskrivas om den tidsperiod under vilken, med avvikelser från vad som föreskrivs i 3 mom., skyldigheter och restriktioner som meddelas genom myndighetsbeslut enligt 58 och 58 d § och om vilka det föreskrivs i förordningar med stöd av 58 a § 2 och 3 mom., gäller berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att ett sådant intyg som avses i 1 mom. visas upp. En förutsättning för utfärdande av förordning är att det till följd av en överraskande och betydande försvagning av covid-19-vaccinationsprogrammets effekt är uppenbart att enbart skyldigheten att visa upp intyg enligt 1 mom. inte tillräckligt förhindrar spridning av sjukdomen covid-19, och att det är nödvändigt för att antingen riksomfattande eller inom ett visst område förhindra spridning av sjukdomen samt en allvarlig överbelastning av hälso- och sjukvården som äventyrar befolkningens hälsa. Institutet för hälsa och välfärd ska utan dröjsmål underrätta statsrådet om institutet anser att en sådan situation eller en grundad risk för den föreligger. Statsrådets förordning får vara i kraft högst en månad i taget. Statsrådet ska noggrant följa med förordningens aktualitet och upphäva förordningen omedelbart om förutsättningarna enligt denna paragraf inte längre uppfylls.

Enligt **58 j § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** har sådana verksamhetsutövare vilkas verksamhet omfattas av en restriktion eller ett föreläggande enligt en förordning som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller ett myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d §, deras anställda och de som sköter uppgifter för dem, som med stöd av denna lag har rätt att kräva att kunder och deltagare i verksamhet visar upp EU:s digitala covidintyg, rätt att kontrollera att intyget är i kraft. För behandling av personuppgifter som antecknats i intyget krävs dessutom att kunden eller deltagaren i verksamheten informeras. Personuppgifter får endast behandlas för att kontrollera intygets giltighet och för att kontrollera om förutsättningarna för tillträde till utrymmet uppfylls. Intyget ska granskas så att verksamhetsutövaren använder ett

läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram eller godkänt.

Enligt samma paragrafs 2 moment får läsprogrammet visa verksamhetsutövarens företrädare endast namnet på den person som antecknats i intyget och uppgift om intygets giltighet. Läsprogrammet ska vara informationssäkert på så sätt att uppgifterna i intyget inte kan registreras eller sparas med hjälp av läsprogrammet och så att intyget inte kan behandlas för något annat användningsändamål.

I paragrafens 3 moment bestäms det att om det av tekniska skäl inte är möjligt att kontrollera intyget med ett läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram eller godkänt, får intygets giltighet kontrolleras utan ett elektroniskt läsprogram.

I samma paragrafs 4 moment bestäms det att verksamhetsutövare, deras anställda och de som sköter uppgifter för dem, som har rätt att kräva att kunder och deltagare i verksamhet visar upp EU:s digitala covidintyg, också har rätt att kontrollera identiteten hos kunder och deltagare i verksamheten.

Enligt paragrafens 5 moment ska godkännande av ett läsprogram sökas skriftligen hos Institutet för hälsa och välfärd. Institutet för hälsa och välfärd ska godkänna läsprogrammet, om det uppfyller kraven i 2 mom. Sökanden ska genom sin ansökan förbinda sig till att datainnehållet i de intyg som är kompatibla med EU:s vid varje tidpunkt gällande digitala covidintyg uppdateras i läsprogrammet utan obefogat dröjsmål. Ett skriftligt intyg ska utfärdas över godkännandet. Intyget gäller tills vidare. Om läsprogrammet inte uppfyller kraven i 2 mom. ska ansökan avslås. Omprövning av beslutet får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Beslutet kan verkställas omedelbart, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten av beslutet.

Enligt **59 a § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** övervakar regionförvaltningsverket och kommunen inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §, 58 c § 1 och 2 momentet, 58 d §, 58 h § 1 momentet och 58 i § samt iakttagandet av beslut som gäller dessa. I 59 b § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om inspektioner som görs för att genomföra övervakningen

och i 59 c § om behörigheten att meddela förelägganden och tvångsmedel.

Enligt 1 § 1 momentet 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är infektionen som orsakas av den nya typen av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Enligt 1 § 1 momentet i statsrådets förordning om ändring av 1 § i statsrådets förordning om temporära undantag i fråga om den nationella tillämpningen av EU:s digitala covidintyg gäller de skyldigheter och restriktioner som meddelats i beslut som avses i 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), med avvikelse från vad som föreskrivs i 58 i § 3 mom. i den lagen, berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att EU:s digitala covidintyg som avses i 1 mom. i den paragrafen visas upp. Enligt 2 momentet i bestämmelsen tillämpas vad som föreskrivs i 1 mom. på skyldigheter och restriktioner som gäller området för Helsingfors och Nylands, Egentliga Finlands, Satakunta, Centrala Tavastlands, Birkalands, Päijänne-Tavastlands, Kymmenedalens, Södra Karelen, Södra Savolax, Östra Savolax, Norra Savolax, Norra Karelen, Mellersta Finlands, Vasa, Syd-Österbottens, Mellersta Österbottens, Norra Österbottens, Länsi-Pohja och Lapplands sjukvårdsdistrikt. Enligt statsrådets förordning om ändring av 1 § och 2 § i statsrådets förordning om temporära undantag i fråga om den nationella tillämpningen av EU:s digitala covidintyg gäller förordningen till och med 31.1.2022.

Förarbetet till lagen

Enligt specialmotiveringen i regeringens proposition (RP 245/2020) gällande 58 d § bestäms basen för regionförvaltningsverkets och kommunens prövning enligt THL:s data och anvisningar med beaktande av den noggrannare områdesbild sjukvårdsdistriktet skapar och andra regionala åtgärder. Besluten ska motiveras med regionala behov, och de ska innehålla en helhetsbedömning av åtgärdernas epidemiologiska och samhälleliga konsekvenser. Enligt propositionen är syftet utöver att hindra spridningen av coronavirussmitta att ur näringsidkarens perspektiv iakttas den förvaltningsrättsliga principen om minsta olägenhet, och de metoder som medför fler skyldigheter för näringsidkarna ska komma i sista hand.

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott har i sitt betänkande med anledning av propositionen (ShUB 1/2021 rd) betonat att de föreslagna åtgärderna ska genomföras stegvis beroende av sjukdomsläget och att

begränsningarna ska utvidgas om till exempel de grundläggande begränsningarna enligt den föreslagna 58 c § visar sig vara otillräckliga.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (RP 118/2021) konstateras det att med betydande smittkluster avses sådana situationer där smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt, och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området. Med omfattande spridning avses att antalet nya fall ökar betydligt och sprids utanför klustren, vilket försvårar spårningen av fallen. Bedömningen av när det är fråga om ett betydande smittkluster görs av den som fattar beslutet, och som i sitt beslutsfattande stödjer sig på en sakkunnigbedömning.

Den föreslagna ändringen av tillämpningskriterierna möjliggör en mer flexibel beslutsmekanism som är bättre anpassad till det aktuella epidemiläget. Ändringen gör det också möjligt att bättre än i nuläget beakta det regionala epidemiläget och den regionala vaccinationsgraden vid beslutsfattandet, och möjliggör därmed också proportionerliga beslut som endast baseras på det verkliga behovet. Utöver incidenstalet kan bedömningen av huruvida beslutet är nödvändigt då också påverkas av andra epidemiologiska faktorer, såsom den regionala vaccinationsgraden.

I regeringspropositionen konstateras det att myndigheterna fortsättningsvis när de fattar beslut enligt 1 mom. bör beakta hur närkontakt kan undvikas, om de kriterier för begränsning av användningen av utrymmen som anges i paragrafen uppfylls. Myndigheten kan dock på ett mer flexibelt sätt än enligt den gällande, schematiska bestämmelsen beakta olika slags utrymmen och användningssyften i sitt beslut. Syftet med att upphäva momentet är att ändra definitionen av närkontakt så att termen avser det som dess ordalydelse ger vid handen. Med närkontakt avses utöver fysisk beröring endast mycket nära vistelse till exempel i trånga kösituationer.

När den tidsgräns på 15 minuter som ingår i 4 mom. upphävs, möjliggörs ett situationsbundet och mer flexibelt beslutsfattande också till den delen. Avsikten är fortsättningsvis att kortvarig och tillfällig vistelse också helt nära ska vara möjligt, men det föreslås att den kategoriska tidsgränsen, som också gör det svårt att övervaka beslut enligt bestämmelsen, upphävs. Vid bedömningen av beslutets nödvändighet har regionförvaltningsverket eller det kommunala organ som ansvarar för smittsamma sjukdomar också möjlighet att beakta hur en ökande vaccinationsgrad bland befolkningen inverkar på smittspridningen.

I social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 21/2021) om ovan nämnda proposition konstateras det att utskottet noterar oron över den oklarhet som uppstår när definitionen av närkontakt stryks och konstaterar att motiveringen till propositionen ger den ändrade 58 d § ett innehåll som i hög grad styr tolkningen av lagen. Enligt propositionen (s. 11) är syftet med att upphäva momentet "att ändra definitionen av närkontakt så att termen avser det som dess ordalydelse ger vid handen. Med närkontakt avses utöver fysisk beröring endast mycket nära vistelse till exempel i trånga kösituationer." Utskottet konstaterar att ordalydelsen i motiveringen ger begreppet närkontakt ett mycket snävt innehåll och begränsar således prövningsrätten när bestämmelsen tillämpas till en restriktiv tolkning av begreppet. Utifrån skrivningen i propositionen kan definitionen av närkontakt anses bli snävare så att den utöver fysisk kontakt i stället för det tidigare avståndet på två meter gäller endast mycket nära vistelser som kan anses vara av samma typ som de kösituationer som nämns som exempel.

I regeringens proposition till riksdagen (RP 131/2021 rd) om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar föreslås det bestämmelser om nationell tillämpning av EU:s digitala covidintyg. Som ett alternativ till gällande ålägganden och begränsningar som meddelas genom myndighetsbeslut för att begränsa spridningen av coronavirusepidemin föreslås det att en verksamhetsutövare under vissa förutsättningar ska få kräva att de som deltar i en offentlig tillställning eller besöker utrymmen för kunder eller deltagare visar upp ett covidintyg.

Möjligheten att ta i bruk intyget inverkar inte på myndigheternas bedömning av nödvändigheten eller proportionaliteten vid beslut om restriktioner för verksamhet. Restriktionerna ska upplösas helt när de inte längre är nödvändiga, och möjligheten att tillämpa covidintyg inverkar inte på den bedömningen.

Riksomfattande styrning

Enligt **Institutet för hälsa och välfärd** smittar det nya coronaviruset (SARS-CoV2) framför allt som droppsmitta när en insjuknad person hostar eller nyser. Vid närkontakt kan covid-19 också smitta genom beröring, om en insjuknad exempelvis har hostat i handen och därefter rört en annan person. Virusets smittkraft kan dessutom smitta vid beröring av ytor där det nyligen kommit luftvägssekret från en smittad person.

Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) har 13.10, 11.11 och 1.12.2021 gett styrningsbrev om tillämpningen av den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin.

Statsrådets principbeslut om ibrukttagande av den nödbromsmekanism som avses i social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–2022 (STM/2021/278) utfärdades 22 december 2021.

Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i styrningsbrevet Användningen av nödbromsmekanismen av 22 december 2021 att epidemin har väsentligen förvärrats under flera veckor. I synnerhet bland unga och vuxna som inte är vaccinerade är incidensen av coronavirusfall på en aldrig tidigare skådad nivå. För att ha beredskap om epidemiläget plötsligt blir mycket allvarligt har man genom ett förvaltningsövergripande och riksomfattande samarbete utarbetat en nödbromsmekanism. Enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin ska prövningen av nödbromsmekanismen inledas när de regionala och lokala åtgärderna inte är tillräckliga för att hantera ett epidemiologiskt eller medicinskt läge. Mekanismen ska tas i bruk om epidemiläget utgör ett betydande hot mot befolkningens hälsa och välfärd samt servicesystemets kapacitet och bärkraft och om det finns en risk för att sjukhus- och intensivvården överbelastas eller att vaccinationsprogrammets effekt blir mycket sämre än vad man bedömt, och epidemiläget avsevärt försämras på nytt som en följd av detta.

Enligt styrningsbrevet visade det sig när den målsatta vaccinationstäckningen på 80 procent hade uppnåtts, att de ökade kontakterna och den samtidiga avvecklingen av begränsningarna resulterade i en ond cirkel där smittan spred sig i mycket stor omfattning och mycket snabbt bland ovaccinerade personer. Den utvecklingen har inte kunnat bromsas i tillräcklig grad genom utvidgningen av målgrupperna för vaccinationerna, den ökade testningen, de riskbaserade åtgärderna och det så kallade coronapasset. Då den skyddseffekt som två vaccindoser ger samtidigt började avta, började det rapporteras smittfall också inom de riskgrupper som först blev vaccinerade. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster. I och med de indirekta konsekvenserna kan smittspridningen i fortsättningen också i betydande grad påverka människors möjligheter att delta och vara verksamma och därmed försvåra målet att hålla samhället öppet. Man har ännu inte

tillräcklig information om hur den nya virusvarianten omikron kan påverka utvecklingen, men kunskapen om det ökar mycket snabbt med hjälp av internationellt samarbete och uppföljning av lägesbilden. Läget kräver ytterligare åtgärder för att minska antalet smittor och bromsa epidemin.

Enligt styrningsbrevet är de väsentliga målen med att införa ytterligare åtgärder:

1. Skydda befolkningens hälsa och välfärd och särskilt riskgrupper för allvarlig coronavirusinfektion.
2. Trygga social- och hälsovårdssystemets funktionsförmåga, särskilt på vårdavdelningarna inom intensivvården och den specialiserade sjukvården
3. Genomföra vaccinationsprogrammet (1:a, 2:a och 3:e dosen) för att få ett mer omfattande vaccinationsskydd bland befolkningen både mot infektioner och allvarliga former av sjukdomen

Enligt styrningen är syftet således att inom ramen för den gällande lagstiftningen på ett omfattande sätt vidta ytterligare åtgärder för att bromsa epidemin och trygga social- och hälsovårdssystemets funktionsförmåga. Genom att ta i bruk de åtgärder som ingår i mekanismen strävar man efter att minska kontakterna effektivt för en viss tid i de områden där epidemin är värst. Huvudregeln när man bestämmer när och var begränsningsåtgärderna ska införas är att det görs en bedömning och fattas beslut om detta åtminstone på sjukvårdsdistriktsnivå och att begränsningsåtgärderna används tillräckligt länge för att ha garanterad effekt på epidemiläget. Vissa åtgärder kan behöva genomföras på specialupptagningsområdesnivå, om en av grunderna för åtgärderna är att trygga kapaciteten inom den specialiserade sjukvården. Som grund och stöd för riktandet av åtgärderna används definitionen av område med samhällsspridning.

Enligt ministeriets styrning ska de områden som uppfyller kriterierna för samhällsspridning bedöma och enligt bedömningen vidta bland andra följande åtgärder:

- Om villkoren uppfylls ska områdena genom beslut enligt 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar och enligt hela tillämpningsområdet för dem begränsa ordnandet av offentliga tillställningar och användningen av utrymmen även vad gäller evenemang, utrymmen och verksamheter med låg risk,
- om villkoren uppfylls ska meddelas ett totalförbud mot ordnande av offentliga tillställningar med hög och måttlig risk enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar och

- om villkoren uppfylls ett totalförbud mot användningen av de utrymmen som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar, särskilt utrymmen där risken är hög eller måttlig.

Ministeriets styrning är inte juridiskt bindande, utan myndigheterna fattar besluten själva. De villkor för tillämpning som särskilt anges i lagen ska alltid iakttas. Vid beslutsprövningen och beslutsfattandet ska principen om att prioritera barnets bästa beaktas så att de åtgärder som är avsedda för att förhindra smittspridning i första hand ska riktas till vuxna och så lite som möjligt inverka negativt på barn. Samtidigt ska man också beakta att principen också förpliktar att aktivt vidta sådana skyddsåtgärder som förhindrar och minskar epidemins negativa konsekvenser för barn.

Enligt social- och hälsovårdsministeriet ska restriktionerna bedömas genom en epidemiologisk, social och ekonomisk konsekvenshelhet. Nödvändighet innebär att det fastställda syftet och målet inte kan uppnås utan att restriktionsåtgärden i fråga tillämpas som en del av åtgärdshelheten. Proportionalitetsprincipen innebär att åtgärderna och åtgärdshelheterna ska vara i rätt proportion till det uppsatta målet och på så sätt ska restriktionernas övergripande fördelar när det gäller att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna vara större än de negativa konsekvenserna vad gäller tillgodoseendet av andra rättigheter. Den målnivå som ställs för detta syfte är dels en rättslig prövning av skyldigheten att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna och av annan lagstiftning, dels ett värdebaserat val. Dessa båda styrs av den information som erhålls genom konsekvensbedömningen.

I styrningsbrevet anges att det i och med att epidemiläget har försämrats avsevärt igen så att det på ett betydande sätt ökar risken för att viruset sprids okontrollerat i samhället, och då behovet av välfärdstjänster ökar betydligt och liv och hälsa äventyras, ska en strategi tas i bruk som gör det möjligt att införa sådana regionala och nationella omfattande restriktioner som användes tidigare. Tyngdpunkten vad gäller de rättsobjekt som bör skyddas förskjuts och man återgår till en omfattande pandemibekämpning. Även i detta avseende är det viktigt att informera de målgrupper som ska skyddas om de risker som smittan medför, liksom även att informera om skyddsåtgärdernas effekt. Detta påverkar såväl i vilken grad de grundläggande fri- och rättigheterna förutsätter att dessa grupper skyddas som med vilka metoder de ska skyddas. Särskild uppmärksamhet ska även fästas vid de nämnda befolkningsgruppernas övergripande välfärd och tillgodoseendet av andra grundläggande fri- och rättigheter. Det bör noteras att det bland dem som är i behov av skydd finns sårbara befolkningsgrupper och människor vars välfärd tryggas

genom särskilda rättsliga skyldigheter (barnkonventionen, funktionsrättskonventionen).

Liv och hälsa och den övergripande välfärden har en mycket stark ställning i vårt system med grundläggande fri- och rättigheter. Genom att införa effektiva åtgärder i rätt tid kan man dessutom minska behovet av långvariga restriktioner. När behovet av att införa åtgärderna bedöms i samband med det regionala beslutsfattandet bör varje fall bedömas med beaktande av hur tidpunkten och det sätt på vilket åtgärderna riktas kan minska skadeverkningarna och hur åtgärderna bör riktas för att säkerställa att nyttan är större än de negativa konsekvenserna.

Social- och hälsovårdsministeriet kompletterar med styrbrevet Precisering av ministeriets rekommendationer om användningen av nödbromsmekanismen (VN/21/2022) de rekommendationer ministeriet gav 3.1.2022 gällande offentliga tillställningar. I brevet sägs det att till den del det är nödvändigt att begränsa sådana offentliga tillställningar som ordnas utomhus, uppmanas områdena vid prövningen av åtgärderna att beakta möjligheterna att förebygga smitta genom de krav som gäller deltagarnas placering. I det rådande läget finns det skäl att till exempel bedöma om det är möjligt att förebygga smitta i tillräcklig grad genom kraven om att undvika närkontakt.

Social- och hälsovårdsministeriet har med sitt styrbrev 11.1.2022 Ytterligare åtgärder i nödbromsmekanismen för att effektivisera smittbekämpningen (VN/560/2022) gjort ändringar i de rekommendationer av anvisande karaktär i fråga om offentliga tillställningar och kund- och deltagarlokaler som ministeriet gav kommuner, samkommuner och regionförvaltningsverk den 22 december 2021.

Enligt ministeriets styrning ska alla de områden som uppfyller kriterierna för samhällsspridning bedöma och vid behov införa följande åtgärder i nödbromsmekanismen för att effektivisera smittbekämpningen:

- Det ska införas en restriktion, om villkoren uppfylls, som genom beslut enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) helt förbjuder ordnande av offentliga tillställningar i alla riskklasser. Till den del det är nödvändigt att begränsa sådana offentliga tillställningar som ordnas utomhus, uppmanas i enlighet med ministeriets styrningsbrev av den 3 januari 2022 (VN/21/2022) dock att områdena vid prövningen av åtgärderna ska beakta möjligheterna att förebygga smitta genom de krav som gäller deltagarnas placering. I det rådande läget finns det

skäl att till exempel bedöma om det är möjligt att förebygga smitta i tillräcklig grad genom kraven om att undvika närkontakt.

- Det ska införas en restriktion, om villkoren uppfylls, som i alla riskklasser helt förbjuder användningen av de utrymmen som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021).
- Om det bedöms vara nödvändigt ska det meddelas att antalet passagerare ska begränsas i enlighet med 58 f § i lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021).

På grund av det svåra epidemiläget styrs och rekommenderas smittskyddsmyndigheterna att bedöma och vid behov införa de ovannämnda begränsningarna för lokaler inomhus även för hobbyverksamhet för barn och unga. Vid bedömningen ombeds myndigheterna dock beakta att restriktioner som berör barn och unga alltid ska tas i bruk i sista hand. Ministeriets rekommendationer av anvisande karaktär av den 22 december 2021 ändras inte i övrigt.

Det nationella epidemiologiska läget

Den nationella lägesbilden av coronaepidemin uppdateras varje vecka på Institutet för hälsa och välfärd (THL) webbplats. THL:s omfattande uppföljningsrapport publiceras varannan vecka på torsdagar på webbsidan Hybridstrategins uppföljningsrapport.

Enligt ett pressmeddelande av social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd den 20 januari 2022 rapporterades det i Finland under de senaste två kalenderveckorna (3–16.1.2022) rapporterades 2030 nya smittfall per 100 000 invånare. Under de två föregående veckorna rapporterades 1190 smittfall per 100 000 invånare. Antalet nya smittfall har således nästan fördubblats jämfört med december. Den 12 januari 2022 uppskattades det effektiva reproduktionstalet vara 1,05–1,2 (sannolikhetsintervallet 90 procent), dvs. detsamma som förra veckan.

Den 19 januari vårdades sammanlagt 360 patienter på bäddavdelningar inom den specialiserade sjukvården jämfört med 372 patienter den 12 januari. Sammanlagt 64 patienter vårdades inom intensivvården den 19 januari, medan antalet uppgick till sammanlagt 61 patienter för en vecka sedan. Under vecka 2 togs det in sammanlagt 60 nya covid-19-patienter till intensivvårdsavdelningar jämfört med 36–60 per vecka under de föregående fyra veckorna. Uppskattningsvis 20 procent av alla coronapatienter som får specialiserad sjukvård är på sjukhus

huvudsakligen av någon annan orsak. Denna andel var 17 procent för coronapatienterna som får intensivvård.

Totalt 1 762 dödsfall till följd av covid-19 hade rapporterats till registret över smittsamma sjukdomar fram till den 19 januari 2022. Under de senaste fjorton dygnen (6–19.1.2022) har det rapporterats sammanlagt 138 dödsfall, varav 87 procent har gällt personer över 70 år.

Fram till den 19 januari 2022 har smittor orsakade av coronavirusvarianten omikron säkerställts genom sekvensering inom alla sjukvårdsdistrikt, sammanlagt 784 smittor. Coronavirusvarianten omikron håller på att bli eller har blivit det dominerande viruset i de flesta områden. Många smittor konstateras fortfarande bland vaccinerade personer, men antalet vaccinerade som vårdas på sjukhus har inte ökat i samma utsträckning.

Fram till den 19 januari 2022 har 86,5 procent av 18 år fyllda och äldre i Finland fått åtminstone den första vaccindosen, 83,6 procent åtminstone två vaccindoser och 44,7 procent tre vaccindoser. Under den senaste veckan (13–19.1) har vaccinationstäckningen för tredje dosen ökat med uppskattningsvis 9,2 procentenheter. Den tredje vaccindosen rekommenderas särskilt till personer som fyllt 60 år och till de som hör till riskgrupper.

Under tiden september-december har personer som inte är vaccinerade tagits in för specialiserad sjukvård 14 gånger oftare än personer som fått båda vaccindoserna, och för intensivvård 27 gånger oftare.

Det tas fortfarande ett stort antal coronatester, och de positiva testresultaten har ökat. Under vecka 2 togs det cirka 173 000 tester, och 32 procent av alla testresultat var positiva. Den föregående veckan var andelen positiva testresultat 29 procent.

Kriterierna för samhällsspridning uppfylls fortfarande i hela Finland.

Det epidemiologiska läget inom Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt och erhållna sakkunnigbedömningar

Områdena ger regelbundet under ledning av sjukvårdsdistrikten sina egna helhetsutlåtanden om det epidemiologiska läget. Mellersta Österbotten sjukvårdsdistrikt har varit i epidemins samhällsspridningsfas

sedan 8 oktober 2021 (från och med 15 november område med samhällsspridning).

Mellersta Österbottens regionala myndighetgrupp för covid-19 konstaterade vid sina möten 5.1 och 12.1.2022 att kriterierna för ett spridningsområde fortfarande uppfylls och beslutade att förlänga de rekommendationer som gäller i området samt föreslog för regionförvaltningsverket en skärpning av den regionala sammankomstbegränsningen inomhus till högst 10 personer och en begränsning av användningen av lokaler.

Regionförvaltningsverket har begärt utlåtande av Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt om behovet av begränsningsbeslut som grundar sig på 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. Sjukvårdsdistriktet har i sitt utlåtande 13.1.2022, som kompletterades 19.1.2022, lämnat en bedömning av den epidemiologiska situationen i området, belastningen på hälso- och sjukvården och behovet av regionala begränsningsåtgärder för att hantera epidemin. Enligt sjukvårdsdistriktet är det nödvändigt att genom en sammankomstbegränsning enligt lagen om smittsamma sjukdomar förbjuda tillställningar inomhus för fler än 10 personer. Enligt sjukvårdsdistriktet är det också nödvändigt att införa åtgärder enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. I utlåtandet föreslås att beslutet för hela sjukvårdsdistriktet ska gälla för en tid som är minst 3–4 veckor.

Enligt utlåtandet konstaterades det under vecka 1 sammanlagt 321 smittfall i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt/Soite, vilket är ett rekord per vecka under hela pandemin från och med våren 2020. Den 12 januari 2022 var incidensen över 14 dygn 680/100 000 invånare. Antalet tester i området är fortfarande stort, t.ex. under vecka 1 gjordes 2 706 tester per 100 000 invånare. 12.1.2022 fick 3 coronapatienter sjukhusvård. Med beaktande att den nuvarande incidensen per 14 dygn är antagandet att ett ökat antal fall inom de närmaste veckorna också kommer att öka sjukhusvårdsperioderna på grund av coronan. Även den belastning på sjukhusvården som orsakas av andra luftvägsinfektioner, såsom RS-virus, kan redan ses tydligt i området.

Enligt utlåtandet har den kraftiga ökningen av antalet smittfall (en fördubbling under 2 veckor och en åttafaldig ökning under cirka en månad) lett till att man har varit tvungen att prioritera spårningsverksamheten ifråga om kontakter med hög smittrisk i enlighet med Institutet för hälsa och välfärds (THL) anvisning. Tyngdpunkten i spårningen har från och med vecka 1 varit att få kontakt med dessa personer och ge anvisningarna till dem som fått ett positivt svar i första hand med hjälp av textmeddelanden samt med hjälp av elektroniska

applikationer. Coronasmitta har under de senaste veckorna konstaterats i alla kommuner i området. Smittkällorna finns huvudsakligen inom familjekretsen (ca 40 %) och i kontakter och möten människor emellan på fritiden. Smittförekomsten ger intrycket av en endemisk spridning bland befolkningen, även om smittkällorna fortfarande kan spåras i 74 % av fallen. Den procentuella andelen positiva prov i området har stigit till 14,6 %. I sjukvårdsdistriktets område har det under de senaste veckorna konstaterats smittkluster vilkas smittkedjor inte går att spåra på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning utgör en betydande risk för att nya smittor sprids i regionen. Också i mitten av december konstaterades de första smittfallen till följd av den nya omikronvarianten. Efter detta bedömer regionen att merparten av smittfallen redan nu orsakas av omikronvarianten.

Enligt utlåtandet är vaccinationstäckningen i Mellersta Österbotten 12.1.2022 enligt THL:s vaccinationskarta 88,6 % för den första vaccindosen för befolkningen över 12 år, 85,0 % för den andra vaccindosen och 42,3 % för den tredje vaccindosen.

Vaccinationstäckningen är lägst bland personer i åldern 12–15 år och unga vuxna, 25–34 år. Däremot är täckningen god även för den tredje vaccindosen för äldre åldersgrupper (över 60 år). Den kraftiga ökningen av smittfallen i området korrelerar delvis med de åldersgrupper för vilka det tills vidare inte finns några vacciner eller vilkas vaccinationstäckning är låg, men sedan slutet av december har det funnits smittfall också bland dem som fått fullt vaccinationsskydd (två doser), vilket sannolikt återspeglar smittfall orsakade av omikronvarianten.

Enligt utlåtandet har antalet smittfall på veckonivå fortsatt att öka trots de åtgärder som avses i 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar och de begränsningar som regionförvaltningsverket har infört samt andra rekommendationer som gäller i området (såsom rekommendation om distansarbete, omfattande rekommendation om användning av munskydd, rekommendation om att inte ordna privata tillställningar) och de restaurangrestriktioner för spridningsfasen som statsrådet har infört. Trots de nuvarande begränsningarna är det sannolikt att antalet smittfall kommer att öka under de närmaste veckorna. Det stora antalet smittfall har tvingat till en ändring av prioriteringen inom spårningsverksamheten. Man har också varit tvungen att ändra omfattningen av spårningen av närkontakter. Till provtagning kan man i området fortfarande komma inom 24 timmar, men det ökade antalet prover i hela norra Finland och samtidigt andra luftvägsinfektioner har skapat ett stort tryck på laboratorierna, och dröjsmål med att få svar på proverna har ökat under de senaste månaderna och har räckt upp till 4 dygn. Inom hela social- och hälsovårdsorganisationen syns i ökande grad frånvaro på grund av

luftvägssymtom och covid-19, och det har förekommit allt fler fall av exponeringssituationer vid verksamhetsenheterna. Bäddavdelningarnas belastningsgrad har hållits på en oförändrad hög nivå.

Sjukvårdsdistriktet bedömer att om antalet smittfall i området fortsätter att öka kan detta äventyra hälso- och sjukvårdens kapacitet. Då är alla åtgärder som potentiellt begränsar spridningen av epidemin motiverade med tanke på hälso- och sjukvårdens kapacitet. I Soite-området är smittspårningens kapacitet för närvarande med det nuvarande antalet smittfall på bristningsgränsen och fungerar inte längre i sig tillräckligt effektivt för att stävja epidemin. Ökade resurser till smittspårningen skulle innebära inskränkningar av icke-brådskande funktioner inom primärvården. Belastningen inom avdelningsvården har under de senaste veckorna varit stor jämfört med tidigare belastningstoppar under epidemin. För närvarande får inga covid-19-patienter intensivvård. Den nuvarande beredskapen för intensivvård fungerar i fråga om 1–2 patienter, men om en tredje patient kommer till intensivvården, blir man tvungen att avsevärt minska operationssalarnas verksamhet för att få vårdresurser till intensivvården. När antalet bekräftade smittfall fortfarande dagligen är mer än 50 måste man fortsättningsvis bereda sig på ökat behov av sjukhusvård. Detta orsakar också vårdunderskott som äventyrar andra patientgruppers vård i rätt tid och enligt vårdgarantin. Utöver ökad belastning på sjukhuset är även hälsocentralernas vårdavdelningar samt platserna inom långvården för äldre fulla. Läget är oroväckande när det gäller personalresurserna.

Enligt utlåtandet har Soite-området knappast alls några smittfall från högrisksituationer enligt THL:s bedömningstabell för riskpotentialen. Trots att smittorna föregående vecka inte i huvudsak kommit från olika sammankomster föreligger det betydande smittrisk vid sammankomster, vilket utgör en mycket stor risk för smittspridning i området. Sjukvårdsdistriktet anser att det i det nya epidemiläget är motiverat och nödvändigt att undvika kontakter, och i alla verksamheter ska de åtgärder som avses i 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar beaktas. Soite-områdets coronasamordningsgrupp ansåg vid sitt möte 12.1.2022 att det fortfarande behövs en skärpning av sammankomstbegränsningarna i området till 10 personer jämfört med nuvarande 20 personer.

Enligt utlåtandet ska begränsningarna gälla hela området, inte enskilda kommuner. Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt/Soite-området bildar ett enhetligt serviceområde, och därför utgör den kraftiga försämringen av epidemiläget ett omfattande hot även i de kommuner där antalet fall

av covid-19 hittills har varit måttligt. Soite anser att restriktionernas längd med tanke på deras effekt ska vara minst 3–4 veckor.

Enligt THL:s statistik 18.1.2022 har nya coronafall konstaterats under den föregående uppföljningsperioden på två veckor (3.1–16.1.2022) i alla kommuner i området.

Restriktioner som gäller inom Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt och som regionförvaltningsverket infört samt regionala rekommendationer

Inom Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands verksamhetsområde är följande beslut som regionförvaltningsverket fattat med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar i kraft när det här beslutet övervägdes:

LSSAVI/20299/2021 beslut 28.12.2021 gällande kommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt: ett förordnande enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar som förbjuder offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus med fler än 20 personer under tiden 31.12.2021–30.1.2022.

I området gäller även av statsrådet införda restriktioner som rör förplägnadsverksamhet samt rekommendationer som antingen kommunerna eller den regionala ledningsgruppen för bekämpning av smittsamma sjukdomar har gett, bl.a. omfattande munskyddsrekommendation och rekommendation om distansarbete.

Slutsats

Världshälsoorganisationen WHO har den 26 november 2021 lagt den nya virusvarianten B.1.1.529 till förteckningen över oroväckande varianter och gett den det nya namnet omikron. Det europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar ECDC har 26.11.2021 bedömt att omikronvarianten utgör en betydande eller mycket betydande hälsorisk för medborgarna i EU-/EES-länderna.

Statsrådet har 22.12.2021 fattat ett principbeslut om användningen av nödbromsmekanismen enligt handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–22. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdade 22.12.2021 styrningsbrevet *Användningen av nödbromsmekanismen*. I brevet konstateras det att

epidemiläget har förvärrats under de senaste veckorna. För att ha beredskap om epidemiläget plötsligt blir mycket allvarligt har man genom ett förvaltningsövergripande och riksomfattande samarbete utarbetat en nödbromsmekanism. Enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin ska prövningen av nödbromsmekanismen inledas när de regionala och lokala åtgärderna inte är tillräckliga för att hantera en epidemiologisk eller medicinsk situation.

Denna utveckling har inte kunnat bromsas i tillräcklig grad genom utvidgningen av målgrupperna för vaccinationerna, den ökade testningen, de riskbaserade åtgärderna och det så kallade coronapasset. Då den skyddseffekt som två vaccindoser ger samtidigt började avta, började det rapporteras smittfall också inom de riskgrupper som först blev vaccinerade. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster.

Man har ännu inte tillräcklig information om hur den nya virusvarianten omikron kan påverka utvecklingen, men kunskapen om detta ökar mycket snabbt med hjälp av internationellt samarbete och uppföljning av lägesbilden. Läget kräver dock ytterligare åtgärder för att minska smittspridningen och bromsa epidemin.

Social- och hälsovårdsministeriet har 11.1.2022 utfärdat styrningsbrevet *Ytterligare åtgärder i nödbromsmekanismen för att effektivisera smittbekämpningen* (VN/560/2022). Enligt brevet har det sedan julen rapporterats ett stort antal nya coronavirusfall. Orsaken till detta är särskilt spridningen av omikronvarianten som smittar lätt. Den omfattande och snabba smittspridningen bland befolkningen medför också en risk för att behovet av sjukhusvård ökar. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt brevet är antalet smittfall för närvarande så högt att epidemin i de flesta områden inte kan begränsas genom testning och smittspårning. Situationen kräver ytterligare åtgärder i syfte att minska smittspridningen, stävja epidemin och trygga bärkraften i servicesystemet inom social- och hälsovården.

Regionförvaltningsverket konstaterar att covid-19 är en allmänfarlig smittsam sjukdom och dess fria spridning bland befolkningen ska försöka begränsas med de metoder som anses nödvändiga. I situationer med

stora folksamlingar där deltagarna kan råka i kontakt med varandra finns en risk för massexponeringar och spridning av covid-19-smitta.

Enligt uppgifter av Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt är antalet covid-19-fall i området högt och håller på att stiga ytterligare. Behovet av sjukhusvård till följd av sjukdomen förutspås öka om antalet smittfall fortsätter stiga under de närmaste veckorna. Smittspårningen är överbelastad och man har börjat rikta in smittspårningen.

Regionförvaltningsverket konstaterar att inom en enskild kommun kan det aktuella epidemiläget vara något bättre, men i helhetsbedömningen måste man ändå beakta de för regionen typiska pendlings- och serviceområdena som är av betydelse för den smittsamma sjukdomens spridning bland befolkningen. I helhetsbedömningen måste man även beakta att den gemensamma specialiserade sjukvårdens kapacitet räcker till. När man beaktar människors rörlighet inom kommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt, det snabbt ökande antalet smittfall som fått omfattande spridning samt det hot mot hälso- och sjukvårdens kapacitet som omikronvarianten utgör anser regionförvaltningsverket att det är nödvändigt att införa samma restriktioner i hela sjukvårdsdistriktet.

När restriktioner enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar införs är man tvungen att särskilt ingripa i näringsfriheten och mötesfriheten och på så sätt begränsa människors grundläggande fri- och rättigheter. Grunderna för inskränkningar måste vara godtagbara och i linje med principerna om proportionalitet och ändamålsenlighet.

Med beaktande av sjukvårdsdistriktets sakkunnigbedömning av det epidemiologiska läget i distriktet och hur det kommer att utvecklas inom den närmaste tiden anser Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland att det för att förhindra spridning av den smittsamma sjukdomen är nödvändigt att förbjuda alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus. Beslutet riktas utgående från epidemiologisk och medicinsk information till offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas inomhus som bedöms vara förknippade med risk för coronasmitta och smittspridning. Regionförvaltningsverket bedömer på basis av sakkunnigutlåtandet att ett beslut som riktas enbart till de sammankomster som bedöms vara mest riskfyllda inte är tillräckligt effektivt under det rådande epidemiologiska läget. Regionförvaltningsverket bedömer att det för närvarande är nödvändigt att införa en begränsning av de offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som nämns i beslutet för att förhindra ytterligare

spridning av coronaviruset, skydda riskgrupper och trygga hälso- och sjukvårdens kapacitet.

Regionförvaltningsverket konstaterar att under epidemin har man betonat att begränsningar som rör barn och unga ska komma i sista hand. Regionförvaltningsverket konstaterar att de tillställningar som begränsas med det här beslutet främst är riktade till den vuxna befolkningen. Det är inte heller fråga om sådan verksamhet i barnens vardag, såsom skola eller hobbyer, som det är särskilt viktigt att trygga. Regionförvaltningsverket konstaterar att det inte är motiverat att i beslutet göra avgränsningar enligt åldersgrupp, utan beslutet kan som helhet bedömas vara nödvändigt och jämlikt.

Regionförvaltningsverket bedömer att de begränsningar av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som nu införs inom kommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt har godtagbara och nödvändiga grunder. Regionförvaltningsverket konstaterar att genom begränsningarna uppnås syftet med lagen om smittsamma sjukdomar, dvs. att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt de negativa konsekvenser som de orsakar människor och samhället. Regionförvaltningsverket konstaterar att syftet med de relativt stränga begränsningarna av offentliga tillställningar inomhus är att förhindra att läget försämras allvarligt och på så sätt undvika långvariga restriktioner som skulle inskränka de grundläggande fri- och rättigheterna.

Regionförvaltningsverket hänvisar till Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikts / Soites bedömning som beskrivs i beslutet och enligt vilken läget snabbt har försämrats. Enligt regionförvaltningsverkets bedömning är det nödvändigt att på det sätt som distriktet föreslagit skärpa beslutet enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar gällande utrymmen inomhus i syfte att försöka bromsa och förebygga en okontrollerad spridning av epidemin.

Regionförvaltningsverket bedömer att den restriktion som nu med stöd av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar införs för användningen av utrymmen har godtagbara grunder. Regionförvaltningsverket konstaterar att genom att införa villkor för användningen av utrymmen uppnås syftet med lagen om smittsamma sjukdomar, som är att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt de negativa konsekvenser som de orsakar människor och samhället. Enligt erhållna sakkunnigbedömningar uppfylls lagens särskilda kriterier för ett beslut enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. I sjukvårdsdistriktet konstateras betydande smittkluster vilkas smittkedjor inte går att spåra på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning utgör en

betydande risk för omfattande spridning av nya smittor i området. Åtgärder enligt 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar och andra redan vidtagna åtgärder har i nuläget bedömts vara otillräckliga. Som helhet bedömer regionförvaltningsverket att beslutet enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar är nödvändigt för att försöka bromsa och förebygga en okontrollerad spridning av epidemin.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands beslut som gäller inom kommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt baserar sig på den nuvarande helhetsbedömningen av det regionala läget, där man har bedömt de regionala faktiska konsekvenserna av covid-19 för folkhälsan och utöver Institutet för hälsa och välfärds sakkunskap även beaktat de regionala myndigheternas synpunkter samt social- och hälsovårdsministeriets styrning om behovet av begränsningsåtgärder. Vid prövningen av åtgärderna har man beaktat att beslutet har konsekvenser för samhället, ekonomin, näringslivet och grundläggande fri- och rättigheter. Regionförvaltningsverket konstaterar att med det här beslutet begränsas verksamheten bara till den del som det enligt den erhållna styrningen och sakkunnigbedömningarna är nödvändigt för att förhindra spridningen av epidemin och trygga hälso- och sjukvårdens kapacitet. Fördelarna med beslutet har bedömts vara fler än nackdelarna.

Aktörer som avses i det här beslutet ska dessutom beakta skyldigheten enligt 58 h § i lagen om smittsamma sjukdomar att utarbeta en skriftlig plan för hur den fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställs i beslutet. Om det inte är möjligt att ordna verksamheten i enlighet med det som förutsätts i det här beslutet kan kund- och deltagarutrymmena inte användas.

Regionförvaltningsverkets beslut enligt 58 § och 58 d § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan gälla för högst en månad. Om det epidemiologiska läget förändras gör regionförvaltningsverket en ny bedömning av det här beslutet att begränsa användningen av utrymmen.

Regionförvaltningsverket konstaterar också att kommunerna beroende på smittläget vid behov kan fatta beslut som inför begränsningar enligt lagen om smittsamma sjukdomar i sina områden eller ett beslut som inför striktare begränsningar jämfört med de begränsningar som regionförvaltningsverket har meddelat.

Användning av covidintyg som ett alternativ för begränsningarna

Verksamhetsarrangören kan i enlighet med 58 i § i lagen om smittsamma sjukdomar ta i bruk EU:s digitala covidintyg, dvs. det så kallade coronapasset, som ett alternativ till skyldigheterna som gäller antalet deltagare eller deras placering i utrymmen som avses i 58 i § 3 mom. och som införts genom beslut enligt 58 och 58 d § i syfte att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Verksamhetsidkaren ska då kräva att en kund eller deltagare som är 16 år eller äldre ska uppvisa covidintyg.

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas om den tidsperiod under vilken skyldigheter och restriktioner som meddelas genom myndighetsbeslut enligt 58 och 58 d § gäller berörda utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att ett coronapass visas upp.

Genom statsrådets förordning 11.1.2022 har användningen av coronapass begränsats på viss tid till och med 31.1.2022. Under den perioden kan coronapasset inte användas som ett alternativ till regionala begränsningar vid offentliga tillställningar eller i kundutrymmen, utan evenemangsarrangörerna måste följa gällande begränsningar. Förordningen gäller i områden där coronaepidemin är i samhällsspridning.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Lagen om smittsamma sjukdomar 1 §, 8 §, 58 d §, 58 h §, 58 i, 59 a-c § och 91 §

Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar 1 § och 5 §

Statsrådets förordning om temporära undantag i fråga om den nationella tillämpningen av EU:s digitala covidintyg

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan detta beslut överklagas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). En besväransvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Med stöd av 91 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar verkställs det här beslutet omedelbart trots eventuellt överklagande.

MER INFORMATION

Ytterligare information ges vid behov av jurist Tanja Pietiläinen, tfn 0295 018 584, fornamn.efternamn@rfv.fi.

Överdirektör Marko Pukkinen

Jurist Tanja Pietiläinen

BILAGOR

Förteckning över de kommuner där beslutet gäller

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgift

Beslutet delges genom offentlig delgivning

Delgivningen av det här beslutet sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls till påseende vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland till och med **20.2.2022**. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende har publicerats i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbplats rfv.fi.

Delfåendet av detta beslut anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande har publicerats på regionförvaltningsverkets webbsidor.

För kännedom

Kommunerna och samkommunerna i Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikts område

Mellersta Österbottens social- och hälsovårdssamkommun

Miljö- och hälsoskyddets tillsynsenheter i regionen

Mellersta Österbottens sjukvårdsdistrikt

Polisinrättningen i Österbotten

Räddningsverken i Mellersta Österbotten och Jakobstad

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Institutet för hälsa och välfärd

Social- och hälsovårdsministeriet

Undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets kansli, kommunikationsavdelningen

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Avgiftsfritt